

A portrait of a middle-aged man with short, light-colored hair, wearing a purple zucchetto and a black cassock with red piping and buttons. He is smiling slightly and looking directly at the camera. A silver chain with a cross hangs around his neck.

Jiří Gračka →

Josef Nuzík

Na život není nikdo sám

Hovory o lásce, naději a porozumění

Jiří Gračka →

Josef Nuzík

Na život není nikdo sám

---

*Hovory o lásce, naději
a porozumění*

karmelitánské
nakladatelství

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Nuzík, Josef, 1966-

Na život není nikdo sám : hovory o lásce, naději a porozumění / Jiří Gračka, Josef Nuzík. -- V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2026. -- 263 stran, 12 nečíslovaných stran obrazových příloh. -- (Rozhovory)
Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.

ISBN 978-80-7566-762-5 (vázáno)

* 27-722.51 * 272-722.53 * 27-46 * 27-722.5-733 * 27-4 * 27-662:3 * 2:316.644 * 929
* (437.3) * (047.53) * (0:82-94) * (0:82-97)

- Nuzík, Josef, 1966-

- arcibiskupové -- Česko -- 20.-21. století
- arcibiskupové -- přátelé a spolupracovníci
- katoličtí kněží -- Česko -- 20.-21. století
- pastorační -- Česko -- 20.-21. století
- kněžství -- Česko -- 20.-21. století
- křesťanský život -- Česko -- 20.-21. století
- křesťanství a společnost -- Česko -- 20.-21. století
- náboženské názory a postoje -- Česko -- 20.-21. století
- rozhovory
- autobiografické vzpomínky
- vzpomínky
- náboženské texty

27 - Křesťanství. Křesťanská církev všeobecně. Eklesiologie [5]
929 - Biografie [8]

*Automatizované vytěžování textů nebo dat z této publikace
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu majitele
autorských práv zakázáno.*

© KatMedia, s. r. o., Praha, 2026

ISBN 978-80-7566-762-5

Úvodní slovo

Arcibiskupa Josefa Nuzíka znám osobně a vážím si ho nejenom jako čelného představitele naší současné církve, ale především jako člověka. Seznámil jsem se s ním před asi deseti lety při Dnech lidí dobré vůle na Velehradě a naposledy jsem s ním prožil tři nezapomenutelné dny v létě roku 2025 při pouti v Klatovech.

Během bohoslužeb i v soukromí, ať už jsme se jen pozdravili, krátce spolu pohovořili nebo i společně poseděli, jsem vždy s radostí naslouchal jeho slovům a nikdy nezapochoyboval o jejich opravdovosti. Pokaždé mne zaujal svou klidnou autoritou, empatickou blízkostí, otevřeností, skromností a lidským postojem.

Jednotlivé kapitoly této knihy jsem četl opakovaně. Při prvním čtení jsem odhadoval, co otec Josef na pokládanou otázku odpoví, a mé odhady se téměř pokaždé potvrdily. Při dalším čtení jsem o otci Josefovi přemýšlel. Zemitý, skromný kněz z Moravy, pevně spojený s lidmi, s půdou a s přírodou. Je mu s Bohem dobře a ví, že není zapomenutým a opuštěným vojákem v bitevním poli, ale že o něm Bůh ví. Vydal se na mnohdy trnitou cestu a stal se na ní vytrvalým pastýřem. S důvěrou v Boží vedení a s pokorou vykonává svou nelehkou službu, ze které pocítuje radost a naplnění. Žije pro Boha a své bližní, kterým v souladu se svým biskupským heslem „Hlásat radostnou zvěst“ pomáhá rozplétat jejich bolavé nitro a přináší jim naději, lásku a porozumění. Svým postojem otec Josef nepolarizuje, ale spojuje a stabilizuje.

Dostalo se mi cti uvést tuto autobiografickou knihu. Přeji si, abych i já svým malým příspěvkem napomohl dotvořit obraz výjimečné osobnosti otce Josefa, a knize přeji, aby si našla cestu ke čtenářské veřejnosti.

*Josef Bečvář, armádní generál v. v. a bývalý
náčelník generálního štábu*

Domov – jistota a osnova

Odkud vycházím a kam patřím *
Každý v rodině měl partáka *
Pravdivost, úcta, láska a pomoc *
Dát Bohu znamená získat

Když se zamyslíte nad svým dětstvím, vzdáleným už téměř šedesát let, jaké dojmy nebo vzpomínky se vám vybaví?

Celé své dětství jsem rodinu a náš dům vnímal jako velké zázemí. Uvědomoval jsem si to každé ráno před odchodem do školy, ale svým způsobem i každá další cesta, třeba do kostela, měla tento podobný rys: vždycky jsem se vracel rád. Z kostela jsem přicházel s povzbuzením a duchovním občerstvením, ze školy s pocitem, že jsem zase zvládl jeden den – i s písemkami nebo třeba branným závodem, bez kterého to tehdy nešlo. A ten pocit domova jsem si v sobě nesl i později, když jsem odjížděl na střední školu. Domov pro mě byl místem, odkud člověk vychází na cesty a kam se pak zase vrací. Myslím, že je to důležitý rozměr pro každou dobu, i pro tu dnešní, kdy se cestuje mnohem rychleji a hektičtěji. Člověk si potřebuje uvědomovat bod, ze kterého vychází a kam patří.

Dalo by se tedy říci, že slova symbolizující váš domov jsou jistota, zázemí nebo opora?

Ano, jistota a zázemí. To u nás vytvářela především maminka. Protože nás bylo hodně, byla stále v domácnosti. Nejsmutnější den v měsíci pro mě byl ten, kdy jsme přišli ze školy a maminka nebyla doma, protože musela k lékaři do Uherského Brodu. V takové chvíli jsem cítil, že doma chybí kus srdce, chybí ta přívětivá tvář a symbolika připraveného oběda. Takže doma, to byla hlavně maminka, k níž jsme se mohli – obrazně i doslova – přivinout.

Co ve vašich vzpomínkách představuje otec?

Tatínek byl velkou osobností. Jednak svou moudrostí – vychodil sice jen základní školu a v zemědělství byl samouk, ale velmi vzdělaný – a jednak v oblasti víry. Rád četl a předával nám impulzy a příklady, které jsme byli schopni pochopit. Symbolizoval pro nás toho, kdo na sebe vzal povinnost postarat se o obživu a chod rodiny. Byl to organizátor. Rodiče u nás měli úlohy přirozeně rozdělené: mateřský prvek byl spojen s teplem domova, ten otcovský s výpravou ven. Otec odcházel do práce ve sklárnách v nedaleké Květné, aby zajistil prostředky k živobytí a obstaral to, co jsme si nebyli schopni sami vypěstovat na poli nebo se souhlasem hajného přivézt z lesa.

Jsou dnešní rodiny, kde tento tradiční model není běžný, podle vás o něco ochuzený? Má zmíněné rozdělení rolí z pohledu vaší pastorační praxe nějakou přidanou hodnotu?

Dnes, kdy se změnil styl práce, už se tento model nedá držet v původní podobě tak jako v době mého mládí a v prostředí, které bylo převážně zemědělské. Ale jeho principy by měly zůstat zachovány: každá domácnost by měla nabízet mateřské i otcovské prvky, protože pro vývoj dítěte jsou důležité. Od maminky se přirozeně očekává, že vytváří zázemí, že má dar tvořit krásu, čistotu a vůni domova. Prvek otcovství zase vede ven, aby člověk poznával svět, vykonal něco pro rodinu a pak se vrátil.

Otec do rodiny přináší zážitky zvenčí. Vzpomínám, jak jsme se vždycky těšili na tatínkův návrat

z práce. Přijel na kole a vyprávěl: „Potkal jsem toho a toho, viděl jsem tohle...“ Přinášel s sebou poznání, že cesta pravdivosti a poctivé práce má smysl. Tatínek měl rád setkávání a dokázal nás jimi obohacovat. Maminka tedy vytváří prostor, kde se dobře žije, a tatínek do tohoto prostoru přináší život zvenčí. Je důležité, aby se z rodinného života nevytratilo toto neustálé ožívování domova tím, co se odehrává za jeho zdmi, a dnes je krásné, když se na tom můžou podílet oba.

Vedle rodičů naplňoval váš domov také vysoký počet sourozenců. Jak to zapadá do onoho obrazu? Popisujete klidnou idylu, ale s tolika dětmi to v běžném provozu asi moc klidné nebylo. Jak vypadalo fungování takové domácnosti a co pro vás sourozenci znamenali?

Život v početné rodině provází ruch růstu a výchovy. Samozřejmě jsme se také hádali, a když tatínek nebo maminka rozdělili práci, ozvalo se: „Proč zrovna já? Proč nemůže jít Pavel? Já jsem to dělal minule!“ Někdy tatínek uznal, že si to neuvědomil, a poslal jiného, jindy nás povzbudil slovy, že i pro něj se práce opakují, a tak to máme prostě udělat. Vedlo to k zocelování charakteru.

Klíčovým prvkem ale byla vzájemná pomoc. Často byl úkol pro jednoho příliš náročný. Když jsme měli s bratrem zajistit čerstvou trávu pro krávy, byl jsem moc rád, že jsme na to dva. Ve dvou se lépe řešily povinnosti i nečekané komplikace. Stejně tak sestry – když chodily uklízet na faru – chodily spolu. A společně řešily, co je tam třeba udělat, nebo i ne-

čekané události, když třeba něco nechtěně rozbily: nebyly samy na to, jak to panu faráři říct.

Byl jsem vděčný, že mě starší sourozenci učili. Odcházeli z domova dřív než já, na střední školu nebo na vojnu, a byli pro mě přirozenými autoritami – neformálními učiteli. Někdy to bylo i v praktických věcech. Sestra mi třeba řekla: „Co to máš na sobě? Tuhle košili jsi měl včera, dej ji do prádla. A tyhle kalhoty se k tomu vůbec nehodí.“ Maminka sice všechno připravila, ale každodenní dohled už vykonávali starší sourozenci. A fungovalo to i obráceně – já jako prostřední jsem zase uváděl do života ty mladší. Učil jsem se trpělivosti a laskavosti k někomu, kdo ještě všechno neumí nebo se rozpláče nad věcmi, které já už řeším jinak. Díky tomu mi později nedělalo problém starat se o děti mých sourozenců nebo s nimi rozmlouvat. Naučil jsem se přizpůsobit jejich myšlení a jazyku přímo doma, nemusela mě to učit žádná škola.

Když ale rodiče kvůli množství dětí delegují úkoly na starší sourozence, necítí pak dítě od rodičů určitý odstup? A naopak, necítí ten starší příliš velkou tíhu povinností, když by si raději hrál s kamarády?

Každý z nás měl v rodině svého „partáka“. Pro mě to byl bratr Pavel, o rok mladší. Byli jsme jako dvojčata, rodiče nám kupovali i stejné oblečení. A co se týče autority, zastání u rodičů jsme měli všichni. Starší sourozenci se sice podíleli na výchově, ale v duchu našich rodičů. Věděli, že kdyby byli příliš přísní, dovolávali bychom se spravedlnosti u rodičů. Nebylo to rozhodně tak, že by nás rodiče nechali napospas

starším sourozencům, spíš se výchova odehrávala přirozeně při práci i hře. Autorita starších sourozenců byla nezpochybnitelná, nenahrazovala ale autoritu rodičů a uplatňovala se v rámci jasně daných hranic.

Zároveň pozoruji, že k sobě máme třeba i díky těmto povinnostem dodnes velice blízko. Moje nejstarší sestra Maruška, starší o deset let, se o mě od malička starala: narodil jsem se v červenci a v druhé půlce září se u nás kopaly brambory, tak mě maminka nechala doma a Marušce nakázala: „Až bude Jožka plakat, dones mně ho do pole, abych ho nakočila.“ Pochopení a starost o mě pak měla už vždycky. A nejen ona: všechny moje sestry dodnes jen po hlavě poznají, když jsem unavený nebo smutný.

V dřívějších rozhovorech jste zmiňoval, že mít početnou rodinu byl pro vašeho otce i určitý způsob vzdoru proti režimu, zároveň jste tím vybočovali v okolí, kde už bylo běžné mít jen dvě nebo tři děti. Jak jste vnímali tuto odlišnost?

Nevnímal bych to ani tak jako vymezení skrze vzdor, ale spíše jako životní postoj mých rodičů. Prožívali útlak jako zemědělská rodina, která musela odvádět povinné dávky, tzv. kontingenty. Jejich pozornost se však neupínala k omezujícím nařízením státu, ale k výchově a tvoření dobré rodiny. To bylo naše hlavní zázemí.

Ano, setkávali jsme se s překvapením nebo i výsměchem, že je nás tolik, ale bohatě nám to vyvážila atmosféra u nás doma. Byli jsme dobrá parta a domů jsme se těšili – tak si to vybavuju a tak o tom mluvím i mým sourozencům, když s nimi na dětství vzpomínám.

A i když nás bylo tolik, každý z nás si domů ještě vodil kamarády. Když jsem odešel do kněžského semináře, měl jsem trochu obavy, jak budou moji spolužáci reagovat na naši velkou rodinu. Někdy jsem přivezl domů na víkend třeba pět spolužáků najednou – a všichni byli z atmosféry u nás doma nadšení. Viděli, že rodičům se podařilo vštípit nám stejné zásady, přestože každý ze sourozenců byl jiný – někdo vážnější, někdo praktičtější. Hodnota našich vztahů a pokojné prostředí nám vracely to, co jsme občas utrhli od vnějšího okolí. Obdivuji, že tatínek dokázal v případě potřeby zakřičet, ale zároveň si s námi uměl hrát, bral nás na nedělní vycházky po polích nebo do lesa. I když odpoledne dřímал, dovolil nám, abychom po něm jako děti skákali. Skutečně jsme z něj cítili lásku.

Jak do vašeho života tehdy vstupovala víra – kdy jste si ji začal uvědomovat u rodičů i v rámci farnosti?

Přicházela zcela přirozeným způsobem. Naše domácnost byla vyzdobená svatými obrázky a kříži v každé místnosti. To nejsilnější ale pro mě byl příklad mého tatínka. Byl to neuvěřitelně schopný člověk – uměl osedlat koně, dokonce je na vojně cvičil pro Velkou pardubickou. Mně, tehdy čtrnáctiletému klukovi, ukazoval, jak se vyskakuje do sedla. Uměl si poradit, když se v lese polámal vůz nebo když bylo potřeba naložit obrovskou fůru sena, aby projela vraty. A tento silný, šikovný muž se ráno vrátil z chléva, kde nakrmil dobytek, klekl si k židli a dlouho se modlil.

Nebyla to ale žádná roztržitá modlitba. Když jsem se ho ptal, proč se tak dlouho modlí, odpověděl jednoduše: „Podívej, kolik vás je, a na každého z vás chci myslet. A podívej, kolik dobrého dostáváme od Boha, a za to chci děkovat.“ Takové odpovědi mi pomáhaly budovat vztah k Bohu. Brali jsme to jako samozřejmost – doma se modlíme a v kostele dostáváme ještě něco víc. Cesta do kostela byla pro rodiče svátkem, v zimě chodívali na mši svatou večer, pokud jim to práce dovolila. Vedli nás k tomu, že když někdo z nás jde na mši svatou do kostela, přináší pak domů Boží požehnání a pokoj. K tomu nás rodiče vedli třeba i ve žnících, kdy bylo mnoho práce, a opravdu se nám to vracelo Božím požehnáním. Je to něco, co člověk musí objevit, a pak ví, že dát Bohu znamená získat.

Díky rodičům se pak posiloval i vztah k farnímu společenství ve Strání, se kterým jsme byli srostlí. Tehdy nebylo elektrické zvonění, takže se muselo vyběhnout těch několik desítek schodů do věže a provazy rozhoupat tři zvony. Když napadl sníh, neodklízeli jsme ho jen před naším domem, ale šli jsme ho odházet i ke kostelu. Měli jsme to blízko a bylo nás hodně, tak jsme prostě pomáhali. Moje sestry byly v jedné z prvních kostelních uklízacích skupinek v naší farnosti. Byl to rozměr pomoci, který člověk získával automaticky – radost z toho, že se nestaráme jen o to svoje, ale že k nám patří i to společné.

Když se od vzpomínek na dětství a minulost přeneseme do přítomnosti – co z dětství a z domácí výchovy ve vás dnes rezonuje nejsilněji? K jakému

poselství nebo životní radě, které vám rodiče předali, se i dnes vracíte?

Existuje známý film pro pamětníky Škola základ života. Já bych to parafrázoval: Rodina je základ života. To, co jsem dostal doma, byla nejdůležitější škola, která mi pomohla vytvořit si „osnovu“. Osnovu toho, co je důležité a z čeho člověk nemůže ustoupit, ať už studuje, pracuje nebo plánuje budoucnost. Tuto osnovu tvoří základní hodnoty.

První z nich je pravdivost. V každé rodině se reaguje na to, jak dítě nakládá s realitou. Zda si jen nevinně vymýšlí, nebo zda se učí pravdivě hodnotit své činy. Vzpomínám si, jak jsme byli na základní škole na preventivní prohlídce u zubaře. Zdravotní sestra se ptala, jestli si všichni čistili zuby. Jeden spolužák, který rád žaloval, ukázal na mě: „On si je nečistil!“ Strašně mě to zasáhlo. Do ordinace jsem vstupoval s nálepkou toho, kdo neví, co se patří, a přitom podstatou bylo, že pravdu nemluvil on, jen chtěl nějak zareagovat a sám se ukázat lepším než druhý. To je velké nebezpečí i pro dnešní rodiny – reagovat na tlak okolí a opustit cestu pravdy a úcty. V rodině se získává představa o ctnostech. Pokud se člověk doma nenaučí přiznat „to jsem rozbil já“ nebo „to jsem zapomněl“, těžko to bude dělat v životě. Jak mnohokrát opakoval papež František, v rodině je důležité často říkat tři slova: prosím, děkuji a promiň.

Další hodnotou je úcta. V naší vesnici žili lidé s různým postižením, staří lidé s hrbem nebo lidé psychicky nemocní. Rodiče nás učili, že i to jsou lidé, kterých si musíme vážit. Můj strýc Antonín byl malé postavy a tatínek nám kladl na srdce: „Je to váš

strýc. Hodně vytrpěl kvůli tomu, jak vypadá, a vy si ho musíte vážit, protože si zaslouží úctu. Protože vy jste dostali zdravé tělo, a on žije v tom svém omezeném."

A nakonec pomoc a láska. Rodina mě naučila, že práce není jen na rodičích, ale že si musíme pomáhat vzájemně a také navenek – sousedům nebo ve farnosti. To vše pak propojuje láska, kterou jsem nejsilněji a poprvé zažíval právě v rodině. Od rodičů, kteří měli tak široké srdce, že nás dokázali mít rádi všechny, i když jsme byli každý úplně jiný, v něčem výborní a v jiné věci slabí a chybuující.

Za co myslíte, že by vás dnes, ve vašich šedesáti letech, rodiče pochválili, a co by vám naopak vytkli?

Tatínka i maminku nesmírně těšilo, že mě Bůh povolal ke kněžství – možná i proto, že oba pocházeli z prostých poměrů, ze zemědělské rodiny. Sledovali moji cestu velice pozorně: jestli to povolání přijmu a nějak zpracuju, jestli v něm budu růst. Když jsem odcházel do semináře, tatínek mi řekl: „Jožo, teď už si nesmíš nic začínat s žádnou ženou, jestli chceš být knězem.“ Nebylo to jen varování, byla v tom rada: „Vydáváš se na cestu, která je jiná, a buď si toho vědom.“ To ve mně zůstalo. Kdykoli jsem později pocítil nějaké okouzlení nebo náklonnost k ženě, věděl jsem, že moje láska k ní musí být stejná jako k mamince nebo k sestřám – přívětivá a otevřená, ale musí mít své kněžské meze. Proto si myslím, že by mě pochválili, že v té nastoupené cestě pokračuji. Tatínek vždycky říkal: „Dnešek jsme zvládli, sklizeň je hotová, ale cíl je pořád před námi.“

A co by mi vytkli? Jistě byly situace, kdy jsem nereagoval dobře. Vzpomínám si, když se maminka na stáří stěhovala ke starší sestře a mezi sourozenci se o tom složitě vyjednávalo. Já jsem tehdy v té vypjaté atmosféře raději odešel na pouť na Svatý Hostýn. Možná by mi vytkli, že jsem byl v tu chvíli trochu zbabělý, že jsem se měl postavit doprostřed toho „kotle“ sourozeneckých vztahů a využít svou autoritu kněze i bratra k řešení, místo abych se šel modlit. Podobných situací by v mém životě oni i další mohli najít celou řadu. Pořád se z vlastních chyb učím.